

Nëntor 2020

Raport nga
Grupi për Studime
Juridike dhe Politike

Indeksi i Performancës së Institucioneve të Sundimit të Ligjit në Kosovë

ROLPIK

rolpik.org

BOTIMI I GJASHTË

DREJTËSIA SOT

rolpik.org/justicetoday

British Embassy
Pristina

Group for Legal
and Political
Studies

Indeksi i Performancës së Institucioneve të Sundimit të Ligjit në Kosovë Botimi i Gjashtë

Nëntor 2020

©Grupi për Studime Juridike dhe Politike, Prishtinë, Nëntor, 2020

Opinionet e shprehura në këtë dokument nuk pasqyrojnë domosdoshmërishtë ato të donatorëve të Grupit për Studime Juridike dhe Politike, stafit, bashkëpunëtorëve ose përfaqësuesve të tyre. Të gjitha të drejtat e rezervuara. Asnjë pjesë e këtij botimi nuk mund të riprodhohet ose të transmetohet në çfarëdo forme apo nga çfarëdo mjeti pa leje. Kontaktoni zyrën administrative të Grupit për Studime Juridike dhe Politike për kërkesat e tilla.

Grupi për Studime Juridike dhe Politike

Rr. "Rexhep Luci" 16/1

Prishtinë 10 000, Kosovë

www.legalpoliticalstudies.org

office@legalpoliticalstudies.org

+381 38 234 456

Projekti "Monitorimi i Sistemit Gjyqësor dhe Prokurorial në Kosovë" financohet nga Ministria e Punëve të Jashtme, Komonuelthit dhe Zhvillimit përmes Ambasadës Britanike në Prishtinë.

Përmbajtja e këtij publikimi është përgjegjësi e vetme e Grupit për Studime Juridike dhe Politike dhe nuk i reflekton qëndrimet e Ministrisë së Punëve të Jashtme Komonuelthit dhe Zhvillimit.

HYRJE

Indeksi i Performancës së Institucioneve të Sundimit të Ligjit në Kosovë (RoLPIK) është mekanizëm monitorimi, i hartuar për të vlerësuar punën e institucioneve më përqendrim të veçantë në sistemin e drejtësisë në Kosovë. RoLPIK, shërben si platformë më të dhënat e hapura, të qasshme për publikun e gjerë, ku çdo vit analizohet e pasqyrohet puna e institucioneve të sistemit të drejtësisë në Kosovë përgjatë viteve. Ky indeks përmban indikatorë të cilët ofrojnë të dhëna mbi perceptimet dhe eksperiencat e qytetarëve të Kosovës për institucionet e sundimit të ligjit, si dhe të dhëna strukturore të cilat paraqesin arsyet që kushtëzojnë funksionimin efikas dhe të pavarur të këtyre institucioneve.

Botimi i parë i indeksit të performancës, analizoi perceptimin e qytetarëve për institucionet e drejtësisë, dhe u fokusua kryesisht në matjen e performancës së efikasitetit të gjykatave. Indeksi i dytë vlerësoi performancën e sistemit prokurorial ndër vitet 2013-2015, ndërsa si vazhdimësi analizoi të dhënat e perceptimit qytetar për institucionet përgjegjëse për sundimin e ligjit, të realizuar gjatë muajit qershor të 2016-ës. Botimi i tretë vazhdoi tutje me matjet e perceptimit qytetar të realizuara gjatë muajit qershor të 2017-ës, si dhe performancën e sistemit të drejtësisë gjatë hetimit, gjykimit dhe zgjidhjes së rasteve për vitet 2013-2016. Ndërsa, analiza e të dhënave të perceptimit qytetar pas anketës së katërt të realizuar gjatë muajit qershor 2018, dhe matja e performancës së sistemit të drejtësisë në raport me hetimin, gjykimin dhe zgjidhjen e rasteve gjatë viteve 2013-2017, u bë gjatë botimit të katërt.

Ndërsa, botimi i pestë, ka bërë analizimin e të dhënave të perceptimit qytetar nga anketa e realizuar gjatë muajit shtator të vitit 2019, si dhe ka bërë matjen e performancës së sistemit të drejtësisë përgjatë vitit 2018, duke i krahasuar këto të dhëna me vitet paraprake.

Kurse, botimi i gjashtë, ka për qëllim analizimin e të dhënave të perceptimit qytetar nga anketa e realizuar gjatë muajit shtator, të vitit 2020. Po ashtu, ky botim ka synim që të bëjë matjen e performancës së institucioneve të sistemit të drejtësisë gjatë vitit 2019, duke i krahasuar këto të dhëna me vitet paraprake.

Perceptimi qytetar paraqet përshtypjen e qytetarëve të një vendi për institucione të caktuara, në rastin konkret për institucionet të cilat janë ndërtuar për zbatimin e normave ligjore, prandaj ky indikator vlerësohet si shumë i rëndësishëm në vlerësimin e punës së autoriteteve shtetërore. Në këtë aspekt, duhet përmendur faktin që sistemi i drejtësisë në Kosovë vazhdimisht është karakterizuar me nisma e reforma të ndryshme të cilat kryesisht kanë rezultuar me ndryshime legjislative, me krijimin e mekanizmave të rinj ose shuarjen e tyre si dhe ri aranzhim kompetencash brenda institucioneve të ndryshme. Të njëjtat janë cilësuar të jenë kryesisht ndryshime të cilat nuk kanë arritur të trajtojnë problemet në thelbin e tyre si mangësinë serioze që sistemi i drejtësisë ka në sigurimin e drejtësisë, pavarësisë dhe paanshmërisë nga akterët politikë dhe mungesën e profesionalizmit që mbizotëron në këto institucione. Pjesë e këtij cikli të reformave ishin dhe dy nisma të Ministrisë së Drejtësisë, të cilat u zhvilluan përgjatë viteve 2018 – 2019, me qëllim kryesor të rikthimit të besimit të qytetarëve në drejtësi.

Bëhet fjalë për agjendën “Drejtësia 2020” dhe “Rishikimin Funksional të Sektorit të Drejtësisë” të cilat ishin reforma paralele të lansuara nga Ministria e Drejtësisë por, për shkak të rënies së Qeverisë, të njëjtat nuk janë përfunduar ende. Për më tepër, sistemi i drejtësisë kapërceu reformën e janarit të vitit 2013, për të formuar sistem të ri të gjykatave dhe prokurorive në tërë territorin e Republikës së Kosovës. Ligji për Gjykatat përcakton këtë sistem, të përbërë nga Gjykata Supreme me Dhomën e Posaçme të saj, si instanca më të larta gjyqësore dhe me juridiksion në të gjithë territorin e Republikës së Kosovës, me Gjykatën e Apelit si gjykatë të shkallës së dytë, me juridiksion në të gjithë territorin, si dhe Gjykatat Themelore, si gjykata të shkallës së parë, të shpërndara në shtatë rajone, të ndara në divizione dhe departamente.

Sistemi i ri prokurorial, Prokurorinë e Shtetit e organizon nga Zyra e Kryeprokurorit të Shtetit si instanca më e lartë dhe me juridiksion në të gjithë territorin e Republikës së Kosovës, nga Prokuroria e Apelit si shkallë e dytë, gjithashtu me kompetencë mbi të gjithë territorin, Prokuroria Speciale si organ prokurorial të specializuar, me juridiksion në të gjithë territorin e Republikës së Kosovës si dhe Prokuroritë Themelore në shtatë rajonet e Kosovës, të ndara në departamente. Prandaj, marrë parasysh numrin e lartë të reformave të zhvilluara në këtë sektor, ky raport përmes këtij indeksi shpjegon përvojën e individit karshi këtyre institucioneve si dhe vlerëson punën e tyre përmes zgjidhjes së rasteve, duke synuar që në të ardhmen këto të dhëna të përdoren për funksionim të plotë të sistemit të drejtësisë, me shpresë që reformat e ardhshme që aplikohen në këtë sektor, të fillojnë pasi të merren parasysh të gjeturat e këtij lloji të studimeve dhe jo reforma blanko.

METODOLOGJIA

Ky raport është bazuar në të dhënat parësore si perceptimi qytetar dhe ato dytësore si raportet zyrtare nga organet përgjegjëse dhe menaxhuese të sistemit të drejtësisë në Kosovë. Të dhënat parësore përfshijnë anketimin e qytetarëve të Republikës së Kosovës gjatë muajit shtator 2020, të realizuara në bashkëpunim me UBO Consulting. Mostra e përzgjedhur për këtë anketim përbëhet nga 1056 të anketuar të moshës mbi 18 vjeç në të gjithë territorin e Kosovës me përkatësi shqiptare (972), serbe (43) dhe pjesëtarë të komuniteteve të tjera (41). Mostra më pas është peshuar për të reflektuar strukturën etnike në Kosovë, duke përdorur peshat e popullsisë dhe për të pasqyruar mostrën në pjesë urbane dhe rurale, nga të dhënat zyrtare të Agjencisë së Statistikave të Kosovës (ASK). Shtresimi i tretë është bërë në bazë të numrit të anketave të realizuara në secilin vendbanim. Metoda e cila është përdorur për këtë anketim bazohet në përzgjedhjen rastësore të familjeve. Anketa është zhvilluar ballë për ballë me familjarin i/e cili/a ka ditëlindjen e parë më të afërt dhe është mbi moshën 18 vjeç. Para se të administrohej pyetësori në terren, fillimisht është bërë testimi i pyetësorit për të identifikuar problemet logjike dhe përmbajtjesore, si dhe është zhvilluar trajnimi i anketuesve. Në bazë të të dhënave të përfituara nga anketimi janë hartuar indikatorët e perceptimit të cilët vlerësojnë perceptimin e qytetarëve të Kosovës mbi punën e institucioneve të sundimit të ligjit: gjykatave, prokurorisë, policisë si dhe EULEX-it. Të gjitha pyetjet

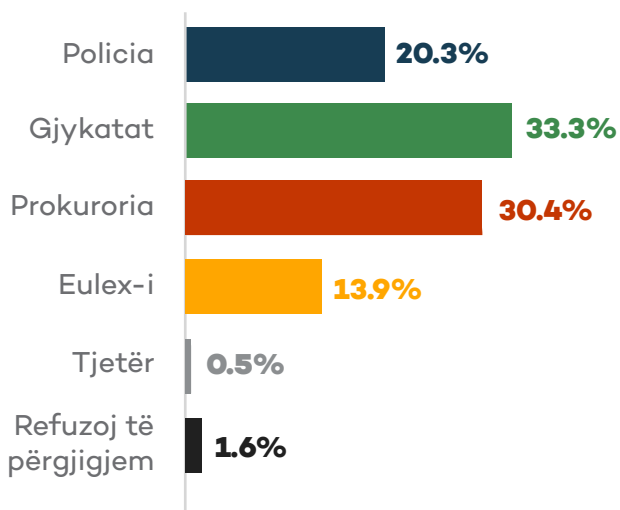
e anketës janë grupuar në nëntë indikatorë për të vlerësuar punën e institucioneve të sundimit të ligjit, nga këndvështrime të ndryshme. Të dhënat dytësore për të vlerësuar efikasitetin e punës në gjykata dhe prokurori, janë mbledhur dhe analizuar nga raportet zyrtare të Këshillit Gjyqësor të Kosovës (KGJK), Këshillit Prokurorial të Kosovës (KPK), dhe Ligjit për Buxhetin e Kosovës. Më konkretisht, janë analizuar të dhënat që lidhen me numrin e lëndëve të pranuar brenda një viti në secilën gjykatë dhe prokurori; me numrin e lëndëve të trashëguara nga viti paraardhës; me numrin e gjyqtarëve dhe prokurorëve; me popullsinë e Kosovës, si dhe buxhetin e ndarë për sistemin gjyqësor dhe prokurorial gjatë viteve 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018 dhe 2019. Indikatorët strukturorë pasqyrojnë kapacitetet dhe resurset e prokurorive, gjykatave për të realizuar detyrat e tyre, duke mundësuar në këtë mënyrë vlerësimin e efikasitetit të punës së tyre. Meqë nga janari i vitit 2013 ka hyrë në fuqi struktura e re e gjyqësorit, indikatorët bazohen në të dhënat e shtatë viteve të fundit (2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018 dhe 2019). Duhet theksuar se vlerësimi dhe analizimi i numrit të lëndëve të zgjidhura apo të trashëguara brenda një viti në secilën gjykatë dhe prokurori, është bërë pa vlerësuar vështirësinë e zgjidhjes së tyre, apo ndarjen në departamente të ndryshme të gjykatave dhe prokurorive. Kjo pasi qëllimi kryesor në ndërtimin e indikatorëve strukturorë është që të vlerësojë efikasitetin total të punës së gjykatave dhe prokurorive dhe të vlerësojë performancën individuale sasiore të prokurorëve dhe gjyqtarëve.

PËRCEPTIMI QYTETAR MBI INSTITUCIONET E SISTEMIT TË DREJTËSISË

NDIKIMI POLITIK

Në Kosovë mbetet shqetësues fakti se shumica e shoqërisë ka perceptimin se personat me ndikim politik kanë më pak gjasa të ndëshkohen nga ligji. Në bazë të anketave të realizuara del se 68.5% e qytetarëve janë përgjigjur pozitivisht në pyetjen “A mendoni se personat me ndikim politik kanë më pak gjasa të ndëshkohen nga ligji?”. Ndërsa, vetëm 21.4% e tyre mendojnë se pavarësisht që personat mund të kenë ndikim politik, të njëjtit kanë gjasa të ndëshkohen në bazë të dispozitave ligjore. Kurse, 10.1% e të anketuarve kanë thënë se nuk e dinë ose kanë zgjedhur që të mos përgjigjen fare lidhur me këtë çështje. Nëse e krahasojmë të dhënat më vitin e kaluar, trendi i qytetarëve që besojnë se sistemi i drejtësisë ndikohet nga pozicioni politik është në rritje prej 3.3%.

Nga të anketuarit të cilët besojnë se personat me ndikim politik kanë më pak gjasë të ndëshkohen nga ligji, 33.3% e tyre mendojnë se gjykatat janë institucionet që influencohen më së shumti nga ndikimi politik. Lidhur me këtë dukuri, qytetarët në vendin e dytë e vendosin Prokurorinë me 30.4% dhe Policinë e Kosovës me 20.3%. Kurse, EULEX-i mbetet si institucioni që influencohet më së paku nga personat me ndikim politik, më vetëm 13.9%. Por, nëse marrim në krahasim me të dhënat e vitit të kaluar, tani kemi një trend të rritjes së perceptimit qytetar mbi influencën e personave me pozita politike në secilën nga këto institucione.

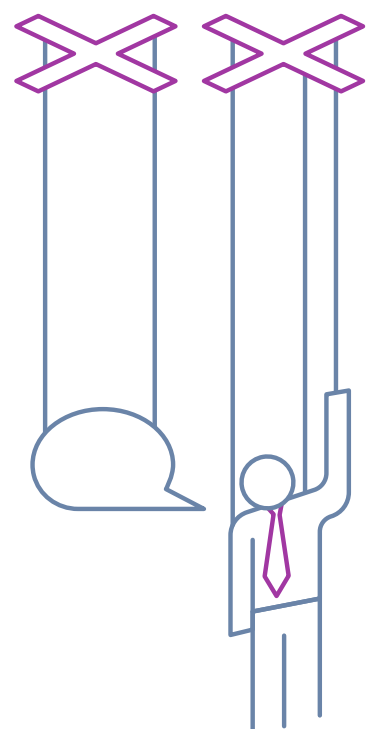

A mendoni se personat me ndikim politik kanë më pak gjasa të ndëshkohen nga ligji?

Cilat nga institucione në vazhdim influencohen me shumë nga ndikimi politik?

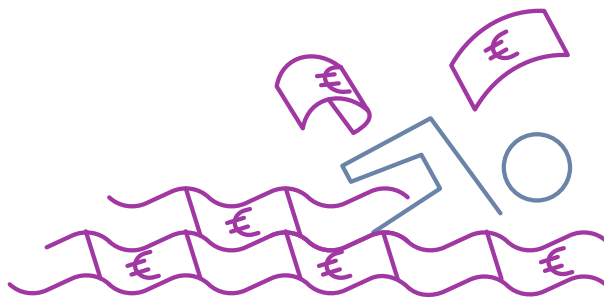
50%

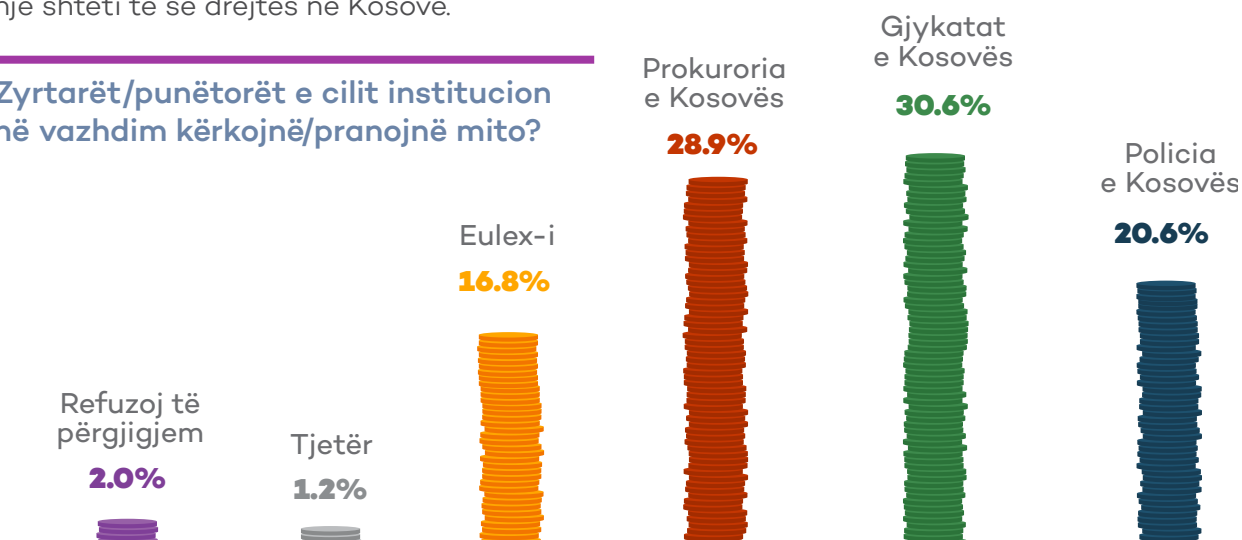
MITMARRJA

Institucionet e drejtësisë vazhdojnë të jenë të prekura nga dukuria e mitmarrjes, kështu besojnë qytetarët e Republikës së Kosovës. Nga rezultatet e anketave të vitit 2020, të dhënat tregojnë se 48.1% e të anketuarve mendojnë se punëtorët e zyrtarët e institucioneve të sundimit të ligjit pranojnë dhe kërkojnë mito. Në krahasim me vitin paraprak përqindja është ulur për 0.5%, por perceptimi negativ mbetet mendim i shumicës së përgjithshme të të anketuarve. Është shqetësuese që vetëm 29.4% e të pyeturve mendojnë se zyrtarët që do të duhej të zbatonin ligjin nuk do të pranonin apo kërkonin mito. Vlen të përmendet se besimi i qytetarëve tek institucionet ka filluar të ketë rritje por kjo rritje në krahasim me mendimin e përgjithshëm negativ mbetet e papërfillshme. Edhe në këtë vit, sikurse në atë paraprak, të anketuarit besojnë se institucionet më të prekura nga kjo dukuri janë gjykatat dhe prokuroria me rreth 59.5%, dhe krahasuar në raport me vitin e kaluar, kjo përqindje është ulur për 4.7%. Kurse praktika e mitmarrjes sipas qytetarëve është më pak prezente tek policia e Kosovës, me 20.6% dhe më e ulët tek EULEX-i me 16.8%, dhe në krahasim me vitin paraprak ka rritje të përqindjes të atyre që mendojnë se këto dy institucione kërkojnë/pranojnë mito. Bindja se ekziston mitmarrja te institucionet kyçe të cilat do të duhej të implementonin dhe të zbatonin ligjin, është pengesë serioze për ndërtimin e një shteti të së drejtës në Kosovë.

Sipas mendimit tuaj, zyrtarët/
punëtorët e institucioneve të drejtësisë
a kërkojnë/pranojnë mito?

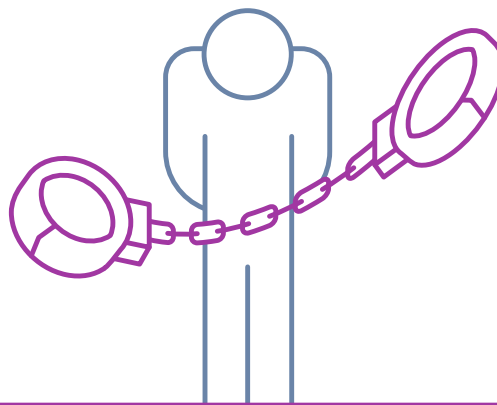

Zyrtarët/punëtorët e cilit institucion
në vazhdim kërkojnë/pranojnë mito?

EFEKTIVITETI NË LUFTIMIN E KORRUPSIONIT

Si institucionin më efektiv në luftimin e korrupsionit, qytetarët e radhisin policinë e Kosovës, në 48.1%. Është vërejtur një ndryshim i gjendjes nga viti paraprak ku besueshmëria ndaj prokurorisë është ulur në krahasim me gjykatën. Përderisa më parë, qytetarët mendonin që më pak efektive nga të gjitha institucionet në luftimin e korrupsionit ishin gjykatat, tani në këtë pozicion qytetarët e vendosin prokurorinë me përqindjen më të ulët prej 4.8%. Për nga efektiviteti në luftën kundër korrupsionit të anketuarit i radhisin institucionet si në vijim: Prokuroria 4.8%, Gjykatat 7.2%, EULEX-i 4.2%, Agjencia Kundër Korrupsionit 16.1%, Mediat 11.3%, Policia e Kosovës 48.1%. Pra edhe këtë vit si në vitet e mëhershme, qytetarët nuk u besojnë prokurorisë dhe gjykatave në luftimin e korrupsionit, madje as EULEX-it, të cilët një herë e një kohë konsideroheshin si prijës të kësaj lufte. Megjithatë, opinioni pozitiv i qytetarëve është dyfishuar për Policinë e Kosovës, duke tejkaluar përshtypjet e mëparshme ndaj rolit pozitiv të medias dhe Agjencisë Kundër Korrupsionit, sa i përket efikasitetit në luftimin e kësaj dukurie negative.

Sipas mendimit tuaj, cili nga institucionet në vazhdim është më efektiv në luftën kundër korrupsionit?

RAPORTIMI I KORRUPSIONIT

Gatishmëria e qytetarëve të Kosovës për të raportuar korrupsionin dhe veprat penale, ekziston në masë të madhe përkundër faktit që ata janë të pakënaqur me punën e institucioneve në luftimin e këtyre dukurive në shoqëri. Të pyetur nëse do të ishin të gatshëm të raportonin një rast korrupsioni apo krimi, 76.6% kanë thënë se janë të gatshëm ta raportojnë, ndërsa vetëm 16.7% kanë thënë që nuk janë të gatshëm ta bëjnë atë. Nga vitet e kaluara trendi i gatishmërisë për raportimin e korrupsionit tek institucionet relevante është pozitiv. Sepse, përderisa më parë, 21.8% e qytetarëve deklaroronin se nuk ndjejnë gatishmërinë për raportim, tani masa e qytetarëve që i bashkohen këtij mendimi është 16.7%. Numri i qytetarëve të pavendosur se a do ta raportonin një rast të korrupsionit apo krimi, ka filluar të jetë më i ulët, nga 9.2% sa ishte vitin e kaluar në 6.8% sa është këtë vit. Ulja e numrit të qytetarëve të pavendosur si përqindje duket se është bërë me zhvendosjen në rangun e atyre të cilët do të raportonin këto dukuri negative.

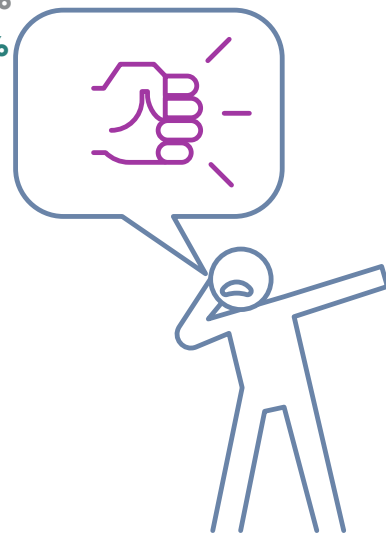
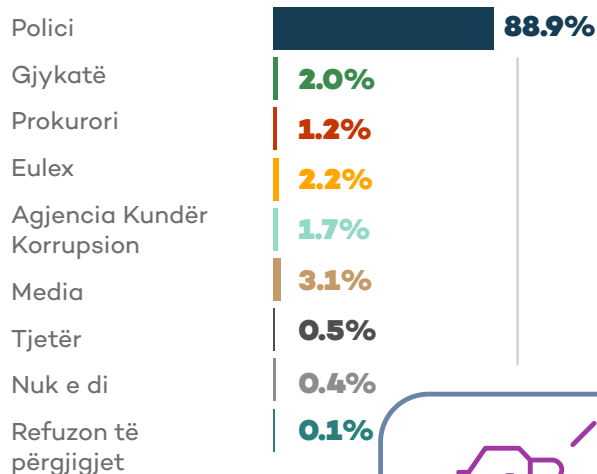
Numri i atyre që nuk do kishin gatishmëri për raportime është ulur për 5.1% , në krahasim me rritjen prej 7.4% të atyre që janë përgjigjur se do të raportonin për të ndihmuar institucionet në luftimin e korrupsionit. Kjo tendencë e rritjes së aktivizmit qytetar për të kontribuar në adresimin e dukurive negative, është tregues i përvojave personale të kaluara qytetare me institucionet e sundimit të ligjit në Kosovë. Rritja e gatishmërisë është një mesazh i qartë që tregon se qytetarët janë më të kënaqur me mënyrën e trajtimit dhe zgjidhjes së rasteve nga ana e organeve të drejtësisë, në të kaluarën. Të pyetur se në cilin institucion do të raportonin korrupsionin, 88.9% e qytetarëve të intervistuar janë përgjigjur se do të raportonin në polici. Në prokurori dhe në gjykata përqindja e të intervistuarve që do të raportonin korrupsionin mbetet e ulët krahasuar me ata të cilët do përzgjidhnin policinë. Rreth 2% e të anketuarve do të lajmëronin gjykatat, ndërsa 12% do të raportonin në prokurori.

Nga viti i kaluar, është rritur përqindja e qytetarëve që do të lajmëronin një rast të korrupsionit apo krimi në gjykata për 1.2%, ndërsa për 0.2% është ulur numri i njerëzve të cilët do të raportonin padrejtësitë ose shkeljet në prokurori. Ky rezultat i anketave tregon se policia vazhdon të jetë adresa më e besueshme e qytetarëve për të raportuar veprat penale.

Në qoftë se do të vërenit ndonjë rast të korrupsionit apo krimi (vjedhje, dhune, etj), a do të ishit të gatshëm ta raportonit?

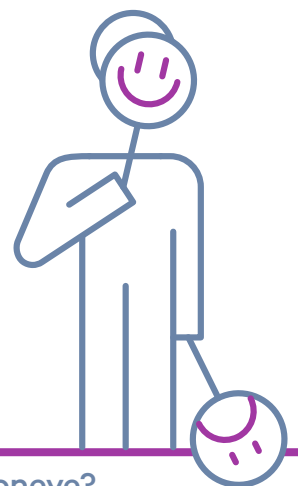

Në cilin institucion do ta raportonit?

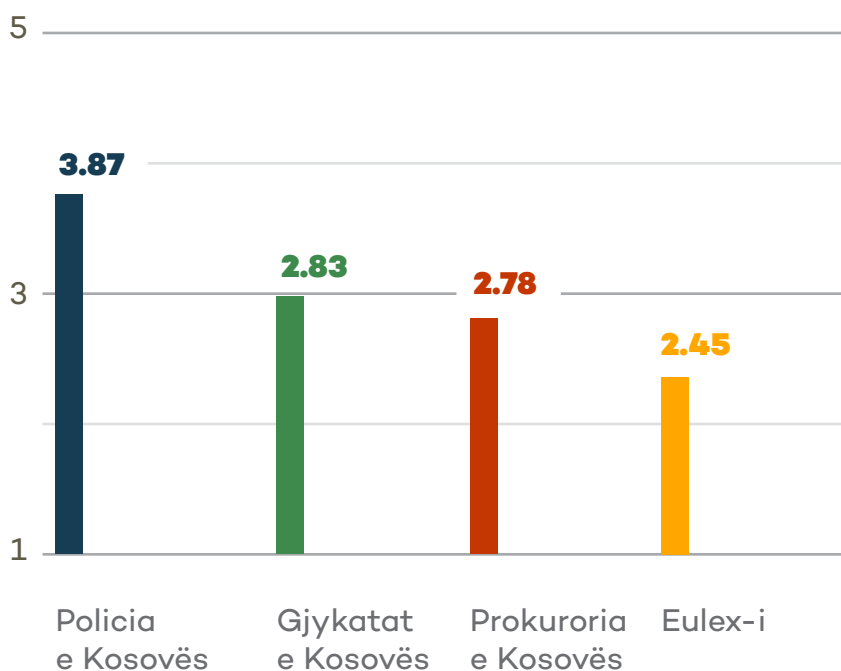

KËNAQSHMËRIA

Indikatori i kënaqshmërisë tregon sesa institucionet e drejtësisë veprojnë në përputhje me pritshmërinë e qytetarëve dhe përgjegjësitë e tyre. Të dhënat, për vitin 2019, ngjashëm si në vitet e kaluara tregojnë se qytetarët janë më të kënaqur me Policinë e Kosovës, ndërsa shumë pak të kënaqur me EULEX-in. Pyetja e cila u është parashtruar anketuesve është: “sa jeni të kënaqur me punën apo performancën e këtyre institucioneve”. Ndërsa përgjigja mund të derivonte nga vlera 1 që korrespondon me aspak të kënaqur deri në vlerën 5 plotësisht të kënaqur. Sipas përgjigjeve të qytetarëve radhitja e institucioneve sipas mesatares qëndron kështu: Policia e Kosovës 3.87, Gjykatat e Kosovës 2.83, Prokuroria e Kosovës 2.78 dhe në fund EULEX-i me 2.45. Gjithsesi rënie të vogla janë vërejtur në kënaqshmërinë e qytetarëve tek gjyqësori me një rritje prej 0.16, ndërsa në krahasim me vitin e kaluar kënaqshmëria e qytetarëve është rritur në punën e Policisë së Kosovës.

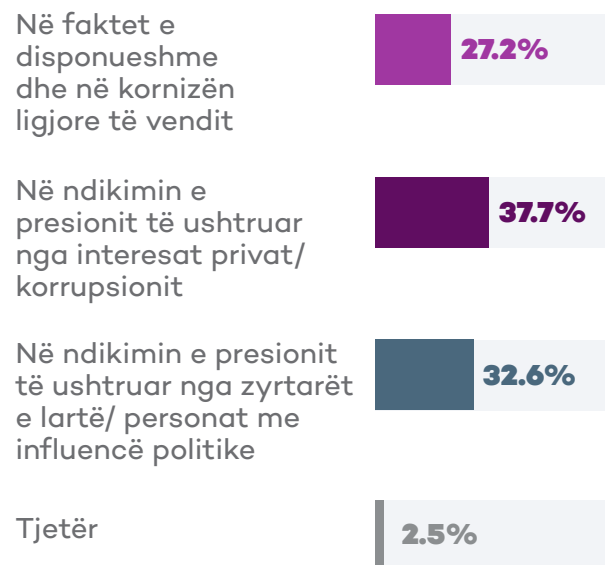
Sa jeni të kënaqur me punën/performancën e këtyre institucioneve?

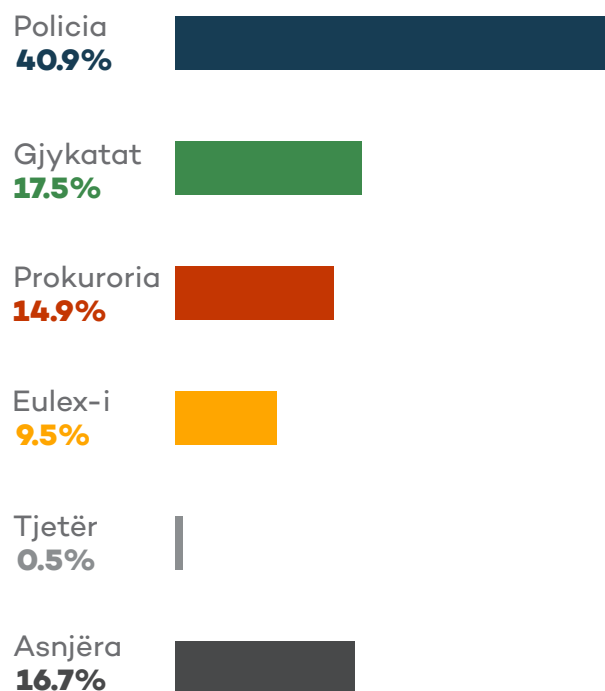
PAVARËSIA NË VENDIMMARRJE

Pavarësia dhe paanshmëria janë parime e kushte që një shtet të ketë sistem funksional të së drejtës. Sa i përket pavarësisë së institucioneve të cilat mbrojnë ligjshmërinë, 40.9% e qytetarëve edhe këtë vit e radhisin policinë si institucion që mund të kryej detyrat dhe përgjegjësitë në mënyrë të pavarur. Ndërsa vetëm 17.5% e të anketuarve mendojnë se gjykatat mund të jenë të pavarura në ushtrimin e detyrës së tyre, njashu edhe për prokurorinë, përqindja është vetëm 14.9%. Përderisa përqindja e qytetarëve që besojnë se policia mund të kryej punë të paanshme është rritur për 3.2%, rritje të tilla të përqindjes vërehen edhe për institucionet e tjera përveç EULEX-it. Perceptimi nga viti 2019 tani është më i lartë për gjykatat dhe prokurorinë. Vlen të përmendet që qytetarët pavarësisht se janë përgjigjur që janë të kënaqur me punën e misionit të EULEX, përqindja e atyre që mendojnë se ky mision mund të bëjë punë të pavarur ka rënë në mënyrë drastike. Perceptimi i qytetarëve, tregon se parimi i pavarësisë në vendimarrje duket të jetë shumë pak i zbatueshëm nga organet e sundimit të ligjit në vend. Rritja e besueshmërisë në pavarësinë e institucioneve nga viti 2019, në 2020-ën tregon se qytetarët mendojnë që pavarësia në organet gjyqësore dhe prokuroriale është e mundur. Përderisa qytetarët e mendojnë gjykatën si institucionin më pak të pavarur në ushtrimin e detyrave ligjore, në krahasim me Policinë e Kosovës, rreth 32.6% mendojnë se gjyqtarët vendimarrjen e bazojnë nën ndikimin e presionit të ushtruar nga zyrtarët e lartë apo personat me influencë politike. Numri i qytetarëve që e ndajnë këtë mendim nga viti i kaluar është ulur për 4.8%. Në vendimet e bazuara në kornizën ligjore besojnë më pak se 30% e tyre, ndërsa 37.7% e qytetarëve konsiderojnë se gjyqtarët ndikohen nga presioni, korrupsioni dhe interesi privat. Përderisa 70.3% e të anketuarve ndajnë mendimin se gjyqësori ndikohet nga interesat private në vendimarrje, ky indikator pasqyron përvojat negative të tyre me këtë institucion.

Sipas mendimit tuaj, gjatë marrjes së vendimit shumica e gjyqtarëve në Kosovë bazohen:

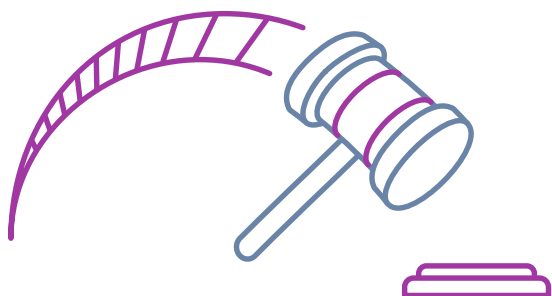

Sipas mendimit tuaj, në praktikë, cilat nga institucionet e Kosovës në vazhdim janë në gjendje të kryejnë detyrat/përgjegjësitë e tyre në mënyrë të pavarur?

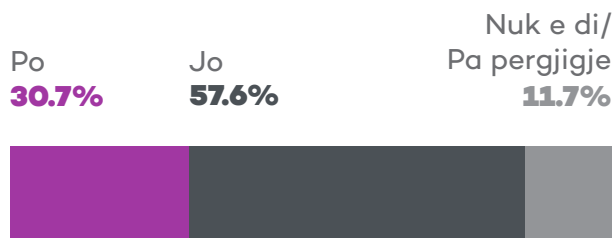

PËRMIRËSIMI I GJYQËSORIT

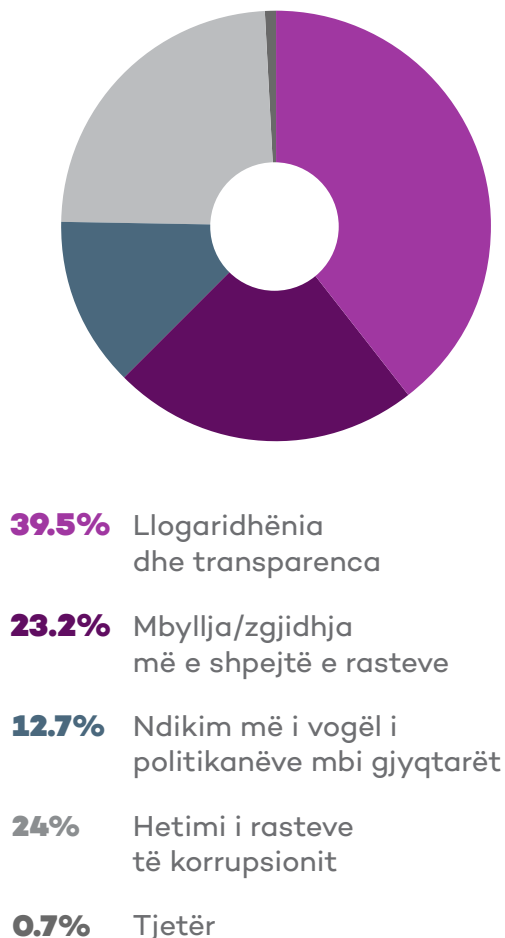
Përkundër agjendës “Drejtësia 2020” dhe procesit të Rishikimit Funktional, që të dyja të nisura nga Ministria e Drejtësisë, me qëllim kryesor sigurimin e mbarëvajtjes dhe rikthimin e besimit të qytetarëve në drejtësi, më shumë se gjysma e qytetarëve mendojnë të kenë vërejtur përmirësim në sistemin e drejtësisë. E pavarësisht funksionalizmit të Departamentit Special, të paraparë me Ligjin për Gjykatat, qysh nga viti 2018, duket se pak ndryshime ka pasur në mendimet e qytetarëve mbi përmirësimin e gjyqësorit. Vetëm 30.7% besojnë se kanë vërejtur efekte pozitive, ndërsa 11.7% kanë qenë pa përgjigje. Në mesin e atyre 30.7% të qytetarëve të cilët besojnë se sistemi gjyqësor është përmirësuar, 12.7% mendojnë se tashmë ka më pak ndikim të politikanëve mbi gjyqtarë, 24% besojnë se është përmirësuar hetimi ndaj rasteve të korrupsionit, 23.2% besojnë se rastet zgjidhen më shpejtë dhe 39.5% mendojnë që gjykatat tani janë më transparente dhe llogaridhënëse. Dimensioi i sistemit të drejtësisë që duket se është përmirësuar, bazohet në atë se sipas mendimeve të qytetarëve, ka rënë përqindja e atyre që mendojnë se politikanët kanë ndikim mbi gjyqtarët, po ashtu është rritur edhe përqindja e atyre që mendojnë se sistemi i drejtësisë është përmirësuar në aspektin e llogaridhënies dhe transparencës. Ndërsa, sa i përket shpejtësisë së mbylljes dhe zgjidhjes së rasteve, përqindja e qytetarëve që besojnë se ka pasur përmirësime në këtë drejtim nga viti i kaluar ka qenë në rënie nga 23.4% në 23.2% për këtë vit.

Sipas mendimit tuaj, a është përmirësuar sistemi i drejtësisë gjatë viteve të fundit?

Cili nga këto dimensione të sistemit të drejtësisë është përmirësuar më së shumti?

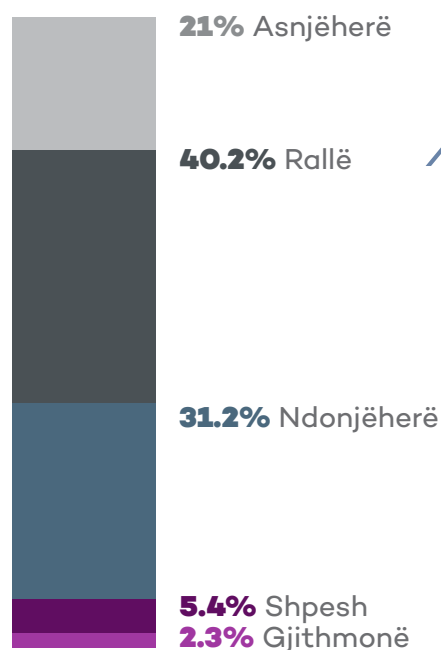
KUSHTET E PUNËS

Sa i përket çështjes se a merren masa disiplinore deri në largim nga puna ndaj gjyqtarëve apo prokurorëve, për shkelje të rregullave apo procedurave, 21% e qytetarëve mendojnë që kjo nuk ndodh asnjëherë. Ndërsa, 71.4% mendojnë se rrallë ose ndonjëherë merren masa të tilla ndaj gjyqtarëve dhe prokurorëve kurse 7.7% thonë se shpesh ose gjithmonë merren masa ndaj tyre. Vlen të theksohet se në bazë të këtyre të dhënave është shqetësues fakti se një përqindje shume e ultë e qytetarëve mendojnë se ndaj gjyqtarëve dhe prokurorëve, të cilët bëjnë shkelje të rregullave apo procedurave, shpesh ose gjithmonë merren masa disiplinore deri në largim nga puna. Krahasim me vitin e kaluar perceptimi ka ndërruar në aspektin negativ sa i përket perceptimit qytetarë lidhur me mendimin e tyre se gjyqtarët dhe prokurorët asnjëherë nuk dënohen me masa disiplinore, si shkelës të rregullave ose procedurave. Kështu, përderisa në vitin e kaluar, vetëm 14.2% e qytetarëve e kishin këtë mendim, këtë vit kjo përqindje është 21%. Përpos që shumica e qytetarëve e perceptojnë gjyqësorin dhe prokurorinë si të paprekshme nga sanksionet po qe se shkelin rregulla, vetëm 5.9% e qytetarëve pajtohen plotësisht se gjyqtarët dhe prokurorët kanë mjetet ose burimet e nevojshme për t'u mbrojtur nga kërcënimet, ngacmimet, sulmet apo frikësimet.

Pjesa më e madhe e të intervistuarve kanë dhënë përgjigje ndërmjet parametrave 1 dhe 5, përkatësisht mes aspak nuk pajtohem dhe pajtohem plotësisht. Kështu, me parametrin 2, janë përgjigjur 15.8%, me parametrin 3, gjithsej 39.2% dhe me parametrin 4, janë përgjigjur 27.6% e të anketuarve.

Sipas mendimint tuaj, a ka gjasa që të merren masa disiplinore deri në largim nga puna ndaj gjyqtarëve/ prokurorëve të cilët i shkelin rregullat apo procedurat?

Ju lutem na tregoni se sa pajtoheni me deklaratën në vazhdim:

"Gjykatat/prokuroritë kanë mjete dhe burime të nevojshme për të mbrojtur gjyqtarët/prokurorët nga kërcënimet, ngacmimet, sulmet, apo frikësimet"

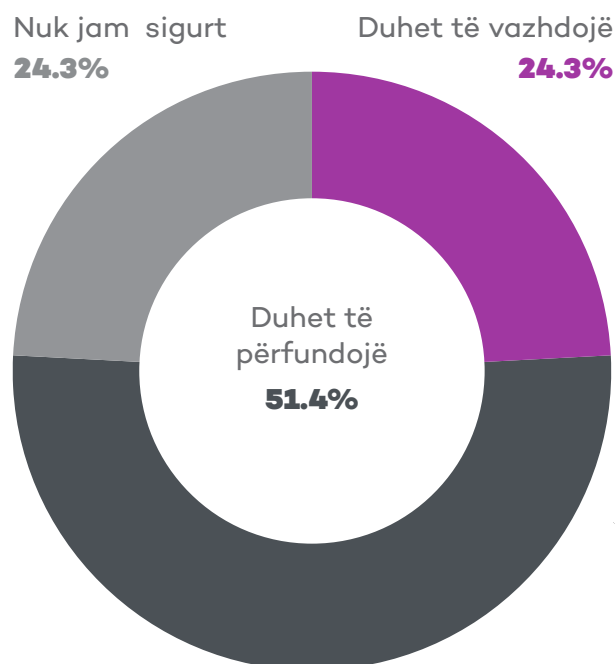
Vlerësoni nga 1 deri 5.

1 - Aspak nuk pajtohem; 2 - Nuk pajtohem; 3 - Pajtohem deri dikund; 4 - Pajtohem; 5 - Plotësisht pajtohem

MANDATI I EULEX-it

Këtë vit për 3.3% më shumë, qytetarët ishin të bindur se mandati i EULEX-it nuk duhet të vazhdoi, duke bërë që 51.4% e të anketuarve të kenë këtë qëndrim. Ndërsa 24.3% nuk ishin të sigurt se çfarë duhet të bëhej më tutje me misionin ndërkombëtar në Kosovë, duke lënë kështu vetëm 24.3% të anketuarve të mendimit se mandati duhet të zgjatet. Nga vitet e kaluara vërehet një ndryshim i perceptimit të qytetarëve, ku tashmë numri më i madh i tyre rreshtohen në grupin e atyre që mendojnë se mandati i EULEX-it nuk duhet vazhduar, duke rritur pak numrin e qytetarëve të cilët ishin të pasigurt se çfarë duhet bërë ndër vite me atë. Ky është një indikator që tregon se shumë qytetarë janë skeptik sa i përket nevojës së mëtutjeshme për një institucion të tillë në Kosovë.

Cili është mendimi juaj sa i përket mandatit të EULEX:

VLERESIMI I PUNËS SË SISTEMIT TË DREJTËSISË

Vlerësimi i Punës së Sistemit të Drejtësisë

Ky botim i gjashtë i Indeksit u fokusua në nxjerrjen e të dhënave për sistemin e drejtësisë pas aplikimit të reformës legjislative dhe strukturore të sistemit të drejtësisë. Një vlerësim i tillë është bërë nga viti 2013 në mënyrë manuale, Botimi i parë i RoLPIK, u fokusua në vlerësimin e efikasitetit të punës së sistemit gjyqësor në zgjidhjen e rasteve, përmes analizimit të të dhënave për çdo gjykatë gjatë viteve 2013-2015. Botimi i dytë e kishte për synim efikasitetin e punës së sistemit prokurorial në Kosovë, si organ i paanshëm, i pavarur, për ndjekjen e veprave penale dhe shkeljeve të normave ligjore. Më pas, botimi i tretë u përqendruan në analizën e punës së gjykatave dhe prokurorive përgjatë vitit 2016, sikurse botimi i katërt pasqyron performancën e këtyre dy institucioneve përgjatë vitit 2017. Pastaj, botimi i pestë vlerësoi performancën e sistemit të drejtësisë për vitin 2018, duke e krahasuar atë me punën përgjatë viteve paraprake. Prandaj, ngjashëm me botimin e pestë në mënyrë që vlerësimi i efikasitetit të jetë efektiv, edhe në këtë botim janë ndjekur strukturat organizative në bazë të të cilave funksionon sistemi prokurorial dhe gjyqësor në Kosovë. Vlerësimi i punës së sistemit prokurorial është bërë për: Zyrën e Kryeprokurorit, Prokurorinë e Apelit, Prokurorinë Speciale dhe Prokuroritë Themelore. Ndërsa të dhënat nga sistemi gjyqësor janë analizuar të ndara në bazë të punës së Gjykatës Supreme, Dhomës së Posaçme, Gjykatës së Apelit dhe Gjykatave Themelore. Në këtë botim efikasiteti i punës së sistemit të ndjekjes penale dhe mbrojtjes së ligjshmërisë, është vlerësuar nga të dhënat zyrtare të siguruara nga

organet e Këshillit Prokurorial të Kosovës, Zyrës së Kryeprokurorit, Këshillit Gjyqësor të Kosovës, Ligjit për Buxhetin e Kosovës, etj. Nga këto të dhëna zyrtare janë krijuar indikatorë strukturorë të cilët synojnë të vlerësojnë punën e sistemit të drejtësisë nga perspektiva të ndryshme. Indikatorët strukturorë tregojnë aspekte të performancës së sistemit prokurorial dhe gjyqësor, nga vlerësimi i kërkesës për drejtësi, numri i lëndëve të zgjidhura, efikasiteti i punës, ngarkesa e prokurorëve dhe gjyqtarëve, shkalla e mbipopullimit dhe koha për të cilën me punë të njëtrajtshme sistemi do të arrinte të përmbyllte lëndët aktuale, e deri tek analizimi i shkallës së ndarjes së buxhetit për të vlerësuar priorizimin e sistemit të drejtësisë në Kosovë. Analiza e punës së prokurorisë dhe gjykatave është e varur nga shumë faktor të jashtëm dhe të brendshëm, prandaj duhet pasur parasysh që ky vlerësim nuk mund të identifikoj të gjithë indikatorët relevant që përcaktojnë vëllimin e punëve të prokurorëve dhe gjyqtarëve. Ky raport në kapitujt vijues synon të pasqyroj faktorët më parësor përmes të cilëve në aspektin sasior përcaktohet puna e sistemit prokurorial dhe gjyqësor, duke e krahasuar atë me efektivitetin e këtyre organeve përgjatë viteve 2013 - 2019. Përmes këtij vlerësimi raporti ka për qëllim të shtjellojë të dy anët e medaljes, nga perspektiva e qytetarit deri tek puna e cila zhvillohet në organet e drejtësisë, në mënyrë që këto mangësi dhe pengesa në të ardhmen të përdoren për t'u eliminuar, me një planifikim më adekuat për përsosjen e sistemit të sundimit të ligjit në Kosovë.

PERFORMANCA E PROKURORIVE

Numri i lëndëve të reja/lëndëve të zgjidhura

Lëndët e reja të cilat prokuroria i pranon brenda një viti tregojnë potencialin për punën të çdo prokurorie. Ndërsa potenciali i lëndëve për t'u zgjidhur brenda një viti përmbushet vetëm për numrin e caktuar të rasteve të zgjidhura. Të dhënat si “numri i lëndëve” tregojnë për ngarkesën e prokurorive përkatëse, si dhe pritshmërinë e shoqërisë për punë karshi këtij institucioni. Në anën tjetër indikator i “lëndëve të zgjidhura” tregon për kapacitetin e këtij organi për të përmbushur kërkesat për mbrojtjen e ligjshmërisë. Të dhënat e paraqitura në tabelë tregojnë mesataren e lëndëve të reja dhe të zgjidhura, të ndara për çdo organ të prokurorisë, që tregon numrin e rasteve për atë organ në raport me numrin e prokurorëve të angazhuar brenda një viti. Nga të dhënat e mbledhura, duket se Zyra e Kryeprokurorit gjatë vitit 2019, ka pasur numër më të madh sesa vitin e kaluar sa i përket lëndëve të reja për 1 prokurorë. Mesatarja e lëndëve të zgjidhura këtë vit ka qenë më e ultë se mesatarja e lëndëve të pranuar. Dhe pavarësisht nga rritja e numrit të prokurorëve të angazhuar për dy nga viti 2017, në vitin 2019 kjo nuk ka rezultuar me rritjen e marzhit të punës nga ky organ, në raport me mesataren e lëndëve të pranuar. Prokuroria Speciale e Republikës së Kosovës këtë vit ka pasur një mesatare më të madhe të lëndëve të pranuar në krahasim me mesataren e lëndëve të zgjidhura. Edhe këtë vit, Prokuroria e Apelit nuk ka arritur të ndjek trendin e të përfunduarit të të gjitha lëndëve të pranuar brenda vitit, si shkak për këtë është se kjo prokurori i ka dy prokurorë më pak që nga viti 2017. Ndërsa, Prokuroritë Themelore kanë arritur të shënojnë një mesatare më të lartë të lëndëve të zgjidhura, në krahasim me mesataren e lëndëve të reja brenda vitit 2019.

Tabela 1. Mesatarja e Lëndëve të reja të pranuar kundrejt lëndëve të zgjidhura

Zyra e Kryeprokurorit			Prokuroria Speciale		
Viti	Mesatarja e lëndëve të reja	Mesatarja e lëndëve të zgjidhura	Viti	Mesatarja e lëndëve të reja	Mesatarja e lëndëve të zgjidhura
2019	150	149	2019	48	28
2018	138	141	2018	14	15
2017	201	198	2017	15	14
2016	228	231	2016	12	23
2015	396	403	2015	9	11
2014	153	146	2014	12	6
2013	212	215	2013	11	10

Prokuroria e Apelit			Prokuroritë Themelore		
Viti	Mesatarja e lëndëve të reja	Mesatarja e lëndëve të zgjidhura	Viti	Mesatarja e lëndëve të reja	Mesatarja e lëndëve të zgjidhura
2019	1350	1334	2019	275	420
2018	1148	1148	2018	323	411
2017	724	724	2017	375	475
2016	880	880	2016	229	257
2015	645	645	2015	250	234
2014	549	549	2014	255	182
2013	584	584	2013	320	255

Efikasiteti i prokurorive në zgjidhjen e lëndëve

Përmes vlerësimit të efikasitetit të punës së prokurorisë pasqyrohet gatishmëria e sistemit prokurorial të përgjigjet ndaj kërkesës për mbrojtje të sistemit të së drejtës brenda një viti. Efikasiteti edhe këtë vit është kalkuluar duke krahasuar raportin e lëndëve që pranojnë institucionet e prokurorisë, në krahasim me numrin e lëndëve të zgjidhura. Në tabelë shihen përqindjet e efikasitetit, ku vlera 100% tregon se prokuroria ka qenë plotësisht efikase në zgjidhjen e të gjitha lëndëve të cilat i ka pranuar gjatë atij viti. Kur kjo përqindje është me e vogël se 100% tregon se ai organ nuk ka arritur të përfundojë të gjitha lëndët e pranuar. Ndërsa kur përqindja është me e lartë se 100%, tregon se prokuroria ka arritur të përfundojë më shumë lëndë sesa që ka pranuar, duke ulur numrin e lëndëve të trashëguara nga vitet paraprake. Zyra e Kryeprokurorit të Shtetit në vitin 2019 ka shënuar një efikasitet më të ultë në krahasim me vitin 2018, por në këtë

vit ka arritur që t'i zgjedh numrin e njëjtë të lëndëve me ato që i ka pranuar, duke treguar kështu efikasitet prej 100%. Prokuroria Speciale e Republikës së Kosovës, në vitin 2019, ka treguar efikasitet më të dobët në zgjidhjen e lëndëve, duke zgjidhur vetëm 59% të numrit të përgjithshëm të lëndëve të pranuar. Prokuroritë Themelore për vitin 2019, kanë arritur shkallën më të lartë të efikasitetit në gjashtë vitet e fundit, në zgjidhjen e lëndëve, duke e përfunduar kështu numrin e lëndëve të reja si dhe duke trajtuar lëndët e trashëguara nga e kaluara. Ndërsa, Prokuroria e Apelit, njësoj si në vitin paraprak, as në vitin 2019 nuk ka arritur që të zgjidh në total numrin e lëndëve në raport me ato të pranuar. Kjo situatë është edhe si rezultat që ende në këtë prokurori vazhdojnë të jenë të angazhuar një numër i vogël i prokurorëve. Në bazë të këtij indikator, vërejmë se Prokuroria Speciale e Republikës së Kosovës, në krahasim me prokuroritë e tjera, në këtë vit ka shënuar ulje në përqindjen e efikasitetit.

Tabela 2. Efikasiteti i Prokuorive

Viti	Zyra e Kryeprokurorit	Prokuroria Speciale	Prokuroria e Apelit	Prokuoritë Themelore
2019	100	59	116	153
2018	102	105	99	127
2017	98	93	100	112
2016	101	192	100	112
2015	102	125	100	94
2014	96	51	100	71
2013	101	94	100	80

Ngarkesa e Prokurorëve

Përmes përcaktimit të shkallës së ngarkesës së prokurorëve identifikohet numri mesatar i lëndëve që një prokuror pritët t'i zgjidh brenda një viti pune. Përlllogaritja e këtij indikator bëhet përmes shumës së lëndëve të pazgjidhura në fillim të vitit dhe lëndëve të reja të pranuar, në raport me numrin e prokurorëve të angazhuar gjatë po këtij viti. Këto lëndë nuk janë trajtuar në aspektin cilësor të vështirësisë, por vetëm në aspektin sasior të numrit të lëndëve të cilat i pranon një prokuror brenda vitit. Prokuroritë Themelore prijnë në hallkën e sistemit prokurorial në raportin mes numrit të lëndëve të pranuar dhe lëndëve të zgjidhura në vitin 2019.

Mirëpo, ky trend nuk vlen për Zyrën e Kryeprokurorit, Prokurorinë Speciale dhe të Apelit, të cilat kishin një rrjedhë më të madhe të lëndëve të pranuar krahasuar me ato të zgjidhura. Rrjedhimisht kjo përkthehet edhe në ngarkesë më të madhe për prokurorët e angazhuar në sistemin prokurorial, përveç prokurorëve të shkallës së parë. Sipas mënyrës së organizimit të prokurorive, ngarkesa më e madhe me lëndë për vitin 2019 ishte për Prokurorinë e Apelit, e përcjellë nga Prokuroritë Themelore dhe Zyra e Kryeprokurorit. Ndërsa, Prokuroria Speciale ka pasur një mesatare më të ulët të numrit të lëndëve, në pritje për t'u zgjidhur nga prokurorët gjatë 2019-ës.

Tabela 3. Ngarkesa e prokurorëve

Viti	Zyra e Kryeprokurorit	Prokuroria Speciale	Prokuroria e Apelit	Prokuroritë Themelore
2019	151	146	1160	920
2018	142	116	1148	1047
2017	203	46	724	404
2016	234	72	880	506
2015	412	53	645	540
2014	155	50	549	463
2013	217	48	584	509

Shkalla e mbipopullimit të prokurorive

Përmes të dhënave nga ky indikator parashikohet sesa kohë do të duhej për të përfunduar të gjitha lëndët e grumbulluara brenda një viti në një sektor, po qe se sasia e punës nga prokuroria do të ishte konstante. Bazuar në performancën e prokurorisë nga vitet paraprake, përmes shkallës së mbipopullimit mund të vlerësojmë përafërsisht efikasitetin që do t'u duhej prokurorëve në të ardhmen, për të përfunduar të gjitha lëndët. Të dhënat në këtë tabelë tregojnë numrin e lëndëve të reja dhe të trashëguara në raport me numrin e lëndëve të zgjidhura. Siç duket, Zyrës së Kryeprokurorit dhe Prokurorisë së Apelit do t'u duhej pak më shumë se 1 vit efikasitet pune për të përmbyllur të gjitha lëndët aktive, pa pranuar asnjë lëndë të re. Prokurorisë Speciale në anën tjetër do t'i duhej diku më shumë se 5 vite, për të përfunduar vetëm lëndët të cilat i ka në dispozicion aktualisht ndërsa Prokurorive Themelore do t'u duhej më shumë se 2 vite.

Tabela 4. Shkalla e mbipopullimit

Viti	Zyra e Kryeprokurorit	Prokuroria Speciale	Prokuroria e Apelit	Prokuroritë Themelore
2019	102	559	868	219
2018	101	766	101	255
2017	104	395	100	157
2016	101	314	100	197
2015	102	462	100	231
2014	106	826	100	255
2013	101	479	100	199

Buxheti

Përmes buxhetit mund të parashikohet për çdo vit sesa prioritet ka qenë sistemi i drejtësisë në vitin paraprak. Të dhënat për buxhetin e ndarë ndër vite për Këshillin Prokurorial të Kosovës, tregojnë një rritje të vazhduar qysh nga viti 2013, në proporcion me rritjen e buxhetit të shtetit të Kosovës. Në vitin 2019, u tejkalua vlera prej 11 milionë EUR sa ishte ndarë për KPK-në gjatë vitit 2018, duke arritur shumën prej 14 milionë EUR. Në përqindje shpërndarja e buxhetit të Kosovës për sistemin prokurorial nuk arrin as 1% të buxhetit të shtetit, përkundër rritjes progresive të shumës së ndarë për organet e prokurorisë.

Si në të kaluarën, rritja e të ardhurave, planifikimi dhe hartimi i linjave buxhetore të rritura për KPK-në nuk kanë ardhur si rezultat i ndonjë politike për priorizimin e sistemit të drejtësisë, apo bazuar në ndonjë vlerësim të nevojave, por gjithmonë kanë ardhur si rezultat i rritjes së buxhetit vjetor të Kosovës. Buxheti i paraparë për prokurorinë gjatë vitit 2018 është shpërndarë 68% për paga dhe mëditje, 17% për mallra dhe shërbime, 1.4% për shpenzime komunale dhe 12.6% për shpenzime kapitale. Kjo shpërndarje tregon se prioritet i autoriteteve menaxhuese të sistemit prokurorial janë pagat dhe mëditjet, duke lënë shumë pak hapësirë për planifikim e ndarje të mjeteve monetare për ngritje kapacitetesh, profilizim të prokurorëve dhe stafit mbështetës.

Tabela 5. Buxheti i sistemit prokurorial

	Buxheti i KPK-së	Buxheti i Republikës së Kosovës	Shpërndarja në %
2019	14,170,065€	2,378,231,797€	0.59
2018	11,092,826€	2,080,480,837€	0.53
2017	9,483,682€	2,001,020,484€	0.47
2016	8,013,619€	1,678,709,487€	0.48
2015	7,158,086€	1,682,486,849€	0.43
2014	6,872,000€	1,589,324,952€	0.43
2013	5,775,534€	1,591,118,599€	0.36

PERFORMANCA E GJYKATAVE

Numri i lëndëve të reja/ lëndëve të zgjidhura

Varësisht sesa lëndë të reja pranon çdo gjykatë në sistemin gjyqësor në Kosovë brenda një viti, nga kjo përcaktohet edhe puna që e pret institucionin në zbatimin dhe mbrojtjen e ligjit. Ky numër i lëndëve të reja së bashku me numrin e lëndëve të trashëguara janë indikatorë të ngarkesës së gjykatave për punë gjatë një viti kalendarik. Kurse numri i lëndëve të zgjidhura është faktor që tregon kapacitetin e tyre për të zgjidhur lëndët të cilat vihen në barrë këtyre institucioneve. Nga tabela portretizohet ngarkesa mesatare me lëndë të reja për secilën gjykatë, në përpjesëtim me numrin e gjyqtarëve të angazhuar në atë gjykatë. E njëjta vlen edhe për mesataren e lëndëve të zgjidhura brenda vitit. Të dhënat për 2019-ën tregojnë se Gjykata Supreme ka pasur një ngarkesë më të madhe me lëndë në krahasim me vitin e kaluar. Në këtë gjykatë numri i lëndëve të zgjidhura është më i ulët sesa i atyre të cilat presin zgjidhje, pavarësisht që numri i gjyqtarëve të

angazhuar në këtë gjykatë është rritur për katër në vitin 2018. Në Dhomën e Posaçme të Gjykatës Supreme, numri i lëndëve të reja si mesatare është më i lartë se vitin e kaluar, ndërsa mesatarja e lëndëve të përfunduara është edhe më e lartë se lëndët që janë paraqitur në gjykatë. Vlugu i punëve për Gjykatën e Apelit ishte më i ulët në krahasim me vitet 2018, e 2017, ndërsa mesatarja e lëndëve të përfunduara është më e lartë sesa numri i lëndëve të reja. Një situatë e tillë në Gjykatën e Apelit, herën e fundit kishte ndodhur në vitin 2013. Janë gjykatat themelore të cilat nga mesatarja e lëndëve të përfunduara gjatë vitit 2019, kanë arritur të ulin dukshëm numrin e lëndëve të cilat i kanë trashëguar në vitin 2018, kjo pasi që numri i lëndëve të përfunduara është më i lartë sesa i lëndëve të reja të paraqitura në shkallën e parë të sistemit të drejtësisë. Nga tabela vërehet se vetëm Gjykata Supreme ka trashëguar lëndë nga viti 2019 për vitin 2020. Pavarësisht kësaj, është e rëndësishme që të merret parasysh se në këtë tabelë nuk vlerësohet vështirësia e lëndëve e as mënyra e zgjidhjes së tyre, por konsiderohet vetëm aspekti sasior i punës së gjykatave për 1 vit kalendarik.

Tabela 6. Mesatarja e Lëndëve të reja të pranura kundrejt lëndëve të zgjidhura

Viti	Gjykata Supreme	
	Mesatarja e lëndëve të reja	Mesatarja e lëndëve të zgjidhura
2019	82	78
2018	72	80
2017	89	88
2016	82	73
2015	74	78
2014	68	66
2013	56	113

Viti	Gjykata e Apelit	
	Mesatarja e lëndëve të reja	Mesatarja e lëndëve të zgjidhura
2019	307	332
2018	342	333
2017	367	330
2016	362	313
2015	320	286
2014	362	331
2013	334	344

Viti	Dhoma e Posaçme	
	Mesatarja e lëndëve të reja	Mesatarja e lëndëve të zgjidhura
2019	123	166
2018	114	106
2017	177	198
2016	146	190
2015	378	173
2014	950	263
2013	356	191

Viti	Gjykatat Themelore	
	Mesatarja e lëndëve të reja	Mesatarja e lëndëve të zgjidhura
2019	282	360
2018	361	582
2017	794	1153
2016	1621	1785
2015	1398	1376
2014	1422	1548
2013	1843	1474

Efikasiteti i gjykatave në zgjidhjen e lëndëve

Efikasiteti i punës së gjykatave në zgjidhjen e lëndëve është kalkuluar duke vlerësuar raportin në mes të lëndëve të cilat ka pranuar secila gjykatë në fillim të vitit, në krahasim me numrin e lëndëve të përfunduara brenda atij viti. Kjo formë e matjes së efikasitetit të gjyqësorit nuk vlerëson vështirësinë e lëndëve të përfunduara si përmbajtje por vetëm numrin e lëndëve të përfunduara si sasi. Nga të dhënat për vitin 2019 duket se efikasitet në përfundimin e lëndëve kanë pasur më shumë gjykatat themelore, ku dhe kanë shënuar përqindjen më të lartë

të efikasitetit në raport me vitet e kaluara. Ndërsa Gjykata Supreme ka pasur efikasitet më të ulët në krahasim me shkallët e tjera të gjyqësorit, si dhe në krahasim me efikasitetin e treguar në dy vitet paraprake. Dhoma e Posaçme dhe Gjykatat Themelore këtë vit kanë pasur një përqindje më të lartë në krahasim me përqindjen e efikasitetit të treguar përgjatë vitit 2018. Indikator i efikasitetit të gjykatave në zgjidhjen e lëndëve të reja tregon se nga lëndët të cilat Dhoma e Posaçme, Gjykata e Apelit dhe gjykatat themelore i kanë pranuar përgjatë vitit, nuk kanë lënë asnjë numër lëndësh për t'u trashëguar për vitin 2020, ndërsa kjo nuk vlen për Gjykatën Supreme.

Tabela 7. Efikasiteti i Gjykatave

Viti	Gjykata Supreme	Dhoma e Posaçme	Gjykata e Apelit	Gjykatat Themelore
2019	95	135	108	177
2018	110	92	97	161
2017	98	112	90	145
2016	89	130	186	110
2015	105	46	89	98
2014	98	28	92	109
2013	201	54	103	80

Ngarkesa e gjyqtarëve

Përmes indikatorit të ngarkesës së gjyqtarëve përcaktohet ngarkesa mesatare e një gjyqtari brenda vitit duke mbledhur numrin total të lëndëve të cilat pritet t'i gjykoj në raport përpjesëtimi me numrin e gjyqtarëve të angazhuar. Ky indikator nuk merr parasysh vetëm numrin e lëndëve të reja të cilat arrijnë në gjykatë përgjatë vitit raportues, por shqyrton edhe ngarkesën me lëndë të trashëguara nga vitet paraprake, prandaj si i tillë në raport me indikatorin e efikasitetit e jep një pasqyrë më reale të kushteve të punës në të cilat gjyqtarët gjykojnë lëndë. Megjithatë, as ky indikator nuk vlerëson vështirësinë e lëndëve me të cilat ballafaqohen gjyqtarët gjatë procesit të gjykimit. Ngarkesë më të ulët në vitin 2019 në krahasim me vitin paraprak, kanë shënuar gjyqtarët nga Gjykata e Apelit dhe gjykatat themelore, ndërsa këtë vit ngarkesë më të madhe se sa vitin e kaluar kanë pasur gjyqtarët e Gjykatës Supreme dhe Dhomës së Posaçme. Ulja e ngarkesës së gjyqtarëve më lëndë në Gjykatën e Apelit dhe në Gjykatat Themelore është si rezultat i rritjes së numrit të angazhuar të gjyqtarëve në këto institucione të sistemit gjyqësor. Por pavarësisht nga ky indikator vërehet se Dhoma e Posaçme vazhdon të ketë ngarkesë më të madhe me numrin e lëndëve të cilat pritet t'i përfundoj një gjyqtar, në krahasim me institucionet tjera. E mbi këtë bazë do të duhej që të rritej dhe numri i gjyqtarëve të angazhuar në të ardhmen në këtë institucion. Ky indikator na paraqet nevojën e madhe për angazhim të një numri më të madh të gjyqtarëve në Dhomën e Posaçme për të ulur ngarkesën e punës dhe për të rritur njëkohësisht efikasitetin.

Tabela 8. Ngarkesa e gjyqtarëve

Viti	Gjykata Supreme	Dhoma e Posaçme	Gjykata e Apelit	Gjykatat Themelore
2019	89	2070	552	899
2018	86	1519	649	1330
2017	106	1837	680	2224
2016	88	1850	644	3187
2015	83	1816	539	2848
2014	75	2211	583	3080
2013	121	821	558	3133

Shkalla e mbipopullimit të gjykatave

Shkalla e mbipopullimit të gjykatave duke u bazuar në performancën brenda vitit llogarit kohën për të cilën çdo shkallë e gjyqësorit do të mund të përfundonte të gjitha lëndët e caktuara, pa pranuar asnjë lëndë të re. Ky indikator gjithashtu supozon që efikasiteti i gjykatave do të jetë i njëtrajtshëm ndër vite. Kjo shkallë, për vitin 2019, tregon se Dhomës së Posaçme i duhen më shumë se 12 vite për t'i përfunduar të gjitha lëndët që janë në dispozicion pa pranuar asnjë të re. Në bazë të këtij indikator, gjykatat themelore do të mund të përfundonin të gjitha lëndët aktive për një periudhë prej 2 vite e gjysmë, më kusht që nuk pranojnë lëndë të reja. Kurse, Gjykatës Supreme dhe të Apelit, nëse nuk do të pranonin lëndë të reja, do ju duheshin më shumë se 1 vit për t'i përfunduar të gjitha lëndët.

Tabela 9. Shkalla e mbipopullimit

Viti	Gjykata Supreme	Dhoma e Posaçme	Gjykata e Apelit	Gjykatat Themelore
2019	114	1245	166	250
2018	108	1660	195	228
2017	120	926	205	192
2016	120	975	206	179
2015	107	1085	188	207
2014	113	841	176	199
2013	107	430	132	213

Buxheti

Ndarja e buxhetit gjithmonë tregon për prioritetin që një sistem qeverisës mund t'i kushtoj një sektori të veçantë për ta zhvilluar dhe forcuar. Në këtë rast ndarja e buxhetit ndër vite për sistemin e drejtësisë, edhe tek buxheti i planifikuar për Këshillin Gjyqësor të Kosovës, tregon se sistemi shtetëror nuk investon më shumë se 1.2% në sistemin e drejtësisë të Kosovës. Në vitin 2019 ka pasur një rritje të ndarjes së buxhetit të shtetit për KGJK-në por kjo rritje është e ulët në përpjesëtim me buxhetin shtetëror të Kosovës. Rritja e shpërndarjes së përqindjes për gjyqësorin nuk vjen si rezultat i prioritizimit të tij por si rezultat i rritjes progresive të buxhetit të shtetit të Kosovës. Përderisa në vitin e kaluar për gjyqësorin ishte ndarë buxhet në vlerë prej 23 milionë EUR, këtë vit KGJK-së iu ndanë 29 milionë EUR. Kjo rritje në shkallë të përpjesëtueshmërisë është e vogël në krahasim me vitet 2013, 2014 dhe 2015, por edhe si e tillë do të duhej të analizohej në

mënyrë më të detajuar sesi kjo rritje do të mund të përdorej në të ardhmen për rritjen e performancës së sistemit të drejtësisë në Kosovë. Shpërndarja e buxhetit të paraparë për sistemin gjyqësor vë në pah se pjesa më e madhe e tij ndahet në sektorin e pagave dhe mëditjeve. Kjo dukuri është prezentë qysh nga 2013-a, porse përqindja tashmë e ndarë për paga shkon deri në 77% të buxhetit të ndarë për drejtësi, duke lënë 16% që shkon për mallra dhe shërbime. Ky indikator i ndarjes së buxhetit të përgjithshëm, tregon se ka mungesë të planifikimit dhe fokusimit në ngritjen e performancës dhe kapaciteteve të sistemit gjyqësor në Kosovë, nga ana e autoriteteve menaxhuese të sistemit të drejtësisë. Pra në tërësi nga 1% e buxhetit shtetëror që përcaktohet për sistemin e drejtësisë, vetëm një përqindje e vogël parashihet për aktivitete të rritjes së efikasiteti, performancës, e kapaciteteve humane në gjykata.

Tabela 10. Buxheti i Këshillit Gjyqësor të Kosovës

	Buxheti i KGJK-së	Buxheti i Republikës së Kosovës	Shpërndarja në %
2019	29,404,466€	2,378,231,797€	1.24
2018	23,495,024€	2,080,480,837€	1.13
2017	21,793,948€	2,001,020,484€	1.09
2016	20,465,770€	1,678,709,487€	1.22
2015	21,288,771€	1,682,486,849€	1.27
2014	20,833,483€	1,589,324,952€	1.31
2013	19,910,467€	1,591,118,599€	1.25

Rreth RoLPIK

RoLPIK ka për qëllim kryesor të promovoj përmirësimin epjesëmarrjes së shoqërisë civile dhe qytetarëve në kërkimin e përgjegjësisë mbi performancën e sistemit të drejtësisë, përmes monitorimit, konsultimit dhe vlerësimit të vazhdueshëm.

Për më shumë rreth platformës RoLPIK dhe Drejtësia Sot, vizitoni këtu:

www.rolpik.org

www.rolpik.org/justicetoday/

British Embassy
Pristina

Group for Legal
and Political
Studies

Monitorimi i Sistemit Gjyqësor dhe Prokurorial në Kosovë financohet nga Ministria e Punëve të Jashtme përmes Ambasadës Britanike në Prishtinë.

Përmbajtja e këtij publikimi është përgjegjësi e vetme e Grupit për Studime Juridike dhe Politike dhe nuk i reflekton qëndrimet e Ministrisë së Punëve të Jashtme të Britanisë së Madhe.

